LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL IŠLYGINAMŲJŲ KLASIŲ IR IŠLYGINAMŲJŲ MOBILIŲJŲ GRUPIŲ LIETUVIŲ KALBOS PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2006 m. birželio 14 d. Nr. ISAK-1216
Vilnius

Įgyvendindamas Užsieniečių ir Lietuvos Respublikos piliečių, atvykusių ar grįžusių gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje, vaikų ir suaugusiųjų ugdymo išlyginamosiose klasėse ir išlyginamosiose mobiliosiose grupėse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. ISAK-1800 (Žin., 2005, Nr. 109-3991), 2 punktą,

t v i r t i n u Išlyginamųjų klasių ir išlyginamųjų mobiliųjų grupių lietuvių kalbos programą (pridedama).

L. E. ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO PAREIGAS REMIGIJUS MOTUZAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2006 m. birželio 14 d. įsakymu
Nr. ISAK-1216

IŠLYGINAMŲJŲ KLASIŲ IR IŠLYGINAMŲJŲ MOBILIŲJŲ GRUPIŲ LIETUVIŲ KALBOS PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Išlyginamųjų klasių ir išlyginamųjų mobiliųjų grupių lietuvių kalbos programa (toliau vadinama – Programa) skiriama atvykusių ar grįžusių gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečių ir Lietuvos Respublikos piliečių vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos (toliau vadinama – nemokantys lietuvių kalbos mokiniai), pasirinkusiems mokymąsi pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programas vykdančioje mokyklos išlyginamojoje klasėje arba išlyginamojoje mobiliojoje grupėje, lietuvių kalbai mokyti ir parengti mokytis pagal bendrojo lavinimo programas.

2. Programa orientuota į kalbų mokymo (si) turinio aprašus, atitinkančius Europos Tarybos A1, A2, B1 lygius.

3. Programos tikslas – sudaryti prielaidas nemokantiems lietuvių kalbos mokiniams, pasirinkusiems mokymąsi išlyginamojoje klasėje arba išlyginamojoje mobiliojoje grupėje, įgyti lietuvių kalbos A1, A2 ir B1 lygių komunikacinius gebėjimus, sudarančius prielaidas integruotis į bendrojo lavinimo mokyklas.

4. Programos paskirtis – apibrėžti nemokančių lietuvių kalbos mokinių, kurie mokosi išlyginamosiose klasėse ar išlyginamosiose mobiliosiose grupėse ir rengiasi lankyti bendrojo lavinimo mokyklas, lietuvių kalbos mokėjimo A1, A2 ir B1 lygių lietuvių kalbos gebėjimus ir kalbos mokymo(si) turinį.

5. Programoje nedetalizuojamas lietuvių kalbos mokymo turinys atskiroms nemokančių lietuvių kalbos mokinių amžiaus grupėms. Išlyginamosios klasės arba išlyginamosios mobiliosios grupės lietuvių kalbos mokytojas, atsižvelgdamas į lietuvių kalbos dalyko programai skirtų pamokų skaičių, parengia teminį planą ir pasirenka pagal mokinių amžių tinkamas lietuvių kalbos mokymo priemones.

II. MOKYMO TURINYS

6. Mokinių skaitymo gebėjimai:

6.1. A1 lygio mokiniai geba suprasti pačius paprasčiausius jų veiksmus reguliuojančius skaitomus tekstus (užrašus gatvėje ir pastatuose, skelbimus, transporto tvarkaraščius, informaciją ant kultūrinių renginių bilietų, prekių etikečių ir pan.).

6.2. A2 lygio mokiniai geba suprasti ne tik paprastus kasdieniame gyvenime skaitomus tekstus (prekių ar įrankių naudojimo instrukcijas, receptus, TV ir radijo programas ir pan.), bet ir neilgų aiškios sandaros adaptuotų tekstų esmę ir svarbiausias detales.

6.3. B1 lygio mokiniai geba suprasti neilgų aiškios struktūros autentiškų tekstų, trumpų beletristinių pasakojimų esmę ir svarbiausias detales.

7. Mokinių rašymo gebėjimai:

7.1. A1 lygio mokiniai geba pildyti pačias paprasčiausias anketas (vardas, pavardė, pilietybė, šalis, kokias kalbas moka), nurašyti sveikinimus, užrašyti pačią paprasčiausią kitiems perduodamą informaciją, parašyti pačią paprasčiausią informaciją apie save.

7.2. A2 lygio mokiniai geba pildyti įvairias anketas, rašyti trumpus asmeninio pobūdžio laiškus, sveikinimus, kvietimus, padėkas, užuojautas, užrašyti informaciją kitiems (kai perduodama telefonu), rašyti prašymus, įvairius skelbimus ir pan.

7.3. B1 lygio mokiniai geba rašyti ne tik 7.2 punkte nurodytus tekstus, bet ir atsiliepimus apie skaitytas knygas, kultūrinius ir sporto renginius, nesudėtingus straipsnelius į vaikų ir jaunimo

periodinius leidinius, pranešimus ir pan.

8. Mokinių klausymo gebėjimai:

8.1. A1 lygio mokiniai geba suprasti iš klausos būtiniausią labai aiškiai pranešamą ar sakomą faktinę informaciją (telefono numerį, adresą, vardą, pavardę, kabineto numerį, darbo laiką ir pan.), girdimą kasdienio gyvenimo situacijose tiesiogiai iš kito asmens arba aiškiai girdimą iš garsiakalbio.

8.2. A2 lygio mokiniai geba suprasti iš klausos įvairią faktinę informaciją, girdimą įvairiose kasdienio gyvenimo situacijose tiesiogiai iš kito asmens, per radiją, televiziją, per autoatsakiklį, iš garsiakalbio (kultūrinių renginių laiką ir vietą, teikiamų paslaugų kainą ir vietą, namų darbų užduočių numerius ir pan.).

8.3. B1 lygio mokiniai ne tik geba suprasti įvairią girdimą faktinę informaciją, susijusią su kasdiene veikla, bet ir jiems svarbių temų neilgų pranešimų faktus bei esmines mintis.

9. Mokinių kalbėjimo gebėjimai:

9.1. A1 lygio mokiniai geba susikalbėti pačiomis paprasčiausiomis kalbinėmis priemonėmis pačiose svarbiausiose kasdienio gyvenimo situacijose. Šio lygio mokiniai suprantami pasirengusiems bendrauti su A1 lygio kalbos vartotojais.

9.2. A2 lygio mokiniai geba susikalbėti įvairiose kasdienėse situacijose. Šio lygio mokiniai turėtų būti suprantami ir asmenų, pasiekusių A2 lygį.

9.3. B1 lygio mokiniai ne tik geba susikalbėti įvairiose numatomose ir netikėtose kasdienėse situacijose, bet ir dalyvauti diskusijose, skaityti pranešimus. Šio lygio mokiniai turėtų būti lengvai suprantami asmenų, kuriems lietuvių kalba yra gimtoji, ir asmenų, kurie išmokę lietuvių kalbą beveik kaip gimtąją ar pasiekę B1 lygį.

10. Supratimo strategijos:

10.1. Klausydami ar skaitydami A1 lygio mokiniai geba sieti girdimą ar skaitomą tekstą su aplinka.

10.2. Klausydami ar skaitydami A2 ir B1 lygio mokiniai geba išskirti svarbiausius ir antraeilius dalykus, rasti reikiamą informaciją tekste, naudotis iliustracijomis, klausomo teksto intonacija ir pan.

11. Kompensavimo strategijos:

11.1. A1, A2, B1 lygių mokiniai, nesupratę informacijos ar nežinodami kokių nors elgesio normų, nesutrinka bendraudami. Padedami pašnekovo mokiniai geba nugalėti sunkumus, kylančius dėl lingvistinės kompetencijos ar gebėjimų stokos;

11.2. A2 ir B1 lygių mokiniai nesutrinka tekste susidūrę su nežinomomis kalbinės raiškos priemonėmis. Mokiniai geba ieškoti būdų nugalėti sunkumus, kylančius dėl lingvistinės kompetencijos ar gebėjimų stokos;

11.3. A1, A2, B1 lygių mokiniai geba kalbėti, suprasti klausomus ir skaitomus tekstus, rašyti nurodytomis 12 temų:

11.3.1. asmens tapatybė;

11.3.2. pastatai ir namai;

11.3.3. gamta, regionas;

11.3.4. kasdienis gyvenimas: namie, mokykloje;

11.3.5. laisvalaikis;

11.3.6. transportas;

11.3.7. santykiai su žmonėmis;

11.3.8. sveikata ir higiena;

11.3.9. mokykla;

11.3.10. parduotuvė;

11.3.11. maistas ir gėrimai;

11.3.12. paslaugos.

12. Žodynas:

12.1. A1 lygio mokiniai geba suprasti pačius paprasčiausius kasdienėse situacijose dažniausiai pasitaikančius tekstus, išmoktomis frazėmis bendrauti žodžiu ir minimaliai raštu

išvardytomis temomis vartodami A1 lygio žodyną.

12.2. A2 lygio mokiniai geba suprasti skaitomus ir klausomus tekstus, bendrauti raštu ir žodžiu toliau išvardytomis temomis vartodami A2 lygio žodyną.

12.3. B1 lygio mokiniai geba suprasti skaitomus ir klausomus tekstus, bendrauti raštu ir žodžiu išvardytomis temomis, vartodami B1 lygio žodyną. B1 lygio mokiniai turėtų išmanyti bendrojo lavinimo mokyklose dėstomų dalykų terminologiją.

13. Kalbos vartojimo situacijos:

13.1. A1, A2, B1 lygių mokiniai geba bendrauti kasdienėse situacijose 11.3. punkte nurodytomis temomis:

13.1.1. suteikti ir gauti faktinę informaciją apie asmenį (vardas, pavardė, adresas, amžius ir pan.), kitą informaciją (paklausti apie laiką, visuomeninį transportą, kur ką įsigyti, kur pavalgyti ir pan.);

13.1.2. suteikti ir gauti faktinę informaciją apie paslaugas pašte, banke, policijoje ir pan.;

13.1.3. suteikti ir gauti faktinę informaciją tariantis dėl susitikimų, kelionių, laisvalaikio praleidimo;

13.1.4. suteikti ir gauti faktinę informaciją perkant;

13.1.5. suteikti ir gauti faktinę informaciją užsisakant valgius ir gėrimus viešojo maitinimo įstaigose;

13.1.6. suteikti ir gauti faktinę informaciją vykdant nurodymus mokykloje;

13.1.7. suteikti ir gauti faktinę informaciją bendraujant su žmonėmis: susipažįstant, kviečiant, reiškiant jausmus ir pan.

13.2. A1 lygio mokiniai geba suteikti ir gauti būtiniausią informaciją 13.1.1–13.1.7 punktuose išvardytose situacijose.

13.3. A2 lygio mokiniai geba ne tik suteikti ir gauti informaciją 13.1.1–13.1.7 punktuose išvardytose situacijose, bet ir išsakyti savo nuomonę minėtose situacijose.

13.4. B1 lygio mokiniai geba ne tik suteikti ir gauti išsamią informaciją 13.1.1–13.1.7 punktuose išvardytose situacijose, bet ir keistis nuomonėmis, pagrįsti savo nuomonę.

14. Komunikacinės intencijos:

14.1. A1 kalbos mokėjimo lygio vartotojai geba pačiomis paprasčiausiomis kalbinėmis priemonėmis (dažniausiai atmintinai išmoktais sakiniais ir frazėmis) reikšti tokias komunikacines intencijas: gauti ir suteikti informaciją, pareikšti savo valią kitam asmeniui, dalyvauti paprasčiausiame pokalbyje ir pan.

14.2. A2 mokiniai geba paprastomis kalbos priemonėmis reikšti tokias komunikacines intencijas: gauti ir suteikti informaciją, pasakyti nuomonę, požiūrį, pareikšti savo valią kitam asmeniui, dalyvauti pokalbyje, pasitaisyti, paprašyti paaiškinti, pakartoti ir pan.

14.3. B1 mokiniai geba įvairiomis kalbos priemonėmis reikšti tokias komunikacines intencijas: gauti ir suteikti informaciją; pasakyti ir sužinoti nuostatą, požiūrį, nuomonę, poziciją; raginti ir įkalbinėti, išsakyti įvairias bendravimo konvencijas, dalyvauti pokalbyje, reikšti papildomas bendravimo strategijas.

15. A2 ir B1 lygių mokiniai turėtų būti mokomi išvardytų abstrakčiųjų sąvokų raiškos:

15.1. egzistencijos, t. y. buvimo, nebuvimo;

15.2. erdvės, pavyzdžiui, vietos, atstumo, kelio, krypties, kilmės pagal vietą, judėjimo, matmenų ir pan.;

15.3. laiko, pavyzdžiui, laiko skirstymo, laiko momento, laiko dažnio, dabarties, ateities, praeities, nuolatinio veiksmo ar būsenos, pradžios, pabaigos ir pan.;

15.4. kiekybės, pavyzdžiui, skaičiaus, laipsnio, kiekio;

15.5. požymio, pavyzdžiui, fizinio: formos, vaizdo, skonio, garso, kvapo, spalvos ir pan.; vertinimo: vertės, kainos, kokybės, teisingumo, tinkamumo ir pan.;

15.6. psichinės veiklos, pavyzdžiui, mąstymo: žinoti, galvoti, manyti, abejoti ir pan., socialinės veiklos: kalbėti, rašyti, dėkoti, klausti, atsakyti ir pan.;

15.7. ryšių, santykių, pavyzdžiui, veiksmo: veikėjo, objekto; būdo, priežasties, tikslo, lyginimo, priklausomybės ir pan.

16. Tartis.

16.1. A1 lygio mokiniai taria lietuvių kalbos garsus pakankamai aiškiai, geba atskirti tiesioginių, klausiamųjų, skatinamųjų sakinių intonacijas. Mokinių tartis turėtų būti suprantama žmonėms, turintiems įgūdžių bendrauti su pradedančiais mokytis lietuvių kalbos mokiniais.

16.2. A2 ir B1 lygių mokiniai turi aiškiai tarti lietuvių kalbos garsus, atpažinti iš klausos žodžius ir žodžių junginius; kalbėti bendrine lietuvių kalba taip, kad juos suprastų asmenys, kuriems ši kalba gimtoji, ir tie, kurie ją yra išmokę. Mokiniai turi gebėti: sieti garsus su raidėmis – mokėti užrašyti garsus raidėmis; atpažinti ir mokėti ištarti ilguosius ir trumpuosius balsius, dvibalsius, mišriuosius dvigarsius ir priebalsius; nustatyti žodžio kirčio vietą ir mokėti panašiai ištarti; atpažinti tvirtapradiškai ir tvirtagališkai tariamus dvibalsius bei mišriuosius dvigarsius (kai tai būtina žodžių ir žodžių junginių supratimui) ir mokėti ištarti; nustatyti sakinio loginio kirčio vietą, ypač jei sakinys tariamas ne konstatuojamąja intonacija; atskirti tiesioginių, klausiamųjų, skatinamųjų sakinių intonaciją.

17. Sociokultūrinė kompetencija:

17.1. A1 lygio mokiniams turi būti žinoma, kokių elgesio normų reikėtų laikytis svarbiausiose kasdienio gyvenimo situacijose: pasisveikinant ir atsisveikinant; bendraujant pirmąkart susitikus; keliaujant visuomeniniu transportu; valgant viešojo maitinimo įstaigose; perkant įvairias prekes; bendraujant su bendraamžiais ir mokytojais ir pan.

17.2. A2 ir B1 lygių mokiniams turi būti žinoma apie vietinių žmonių kasdienį gyvenimą (kokiu metu paprastai yra valgoma, kiek ir ko yra patiekiama kiekvieno valgymo metu, kuo mitybos kultūra Lietuvoje skiriasi nuo įprastos jų šalyje; kokios svarbiausios nacionalinės šventės švenčiamos; koks viešųjų įstaigų darbo laikas; kokios laisvalaikio leidimo formos ir pan.); gyvenimo būdą (gyvenimo lygį; etninę šalies sudėtį); visuomenės narių santykius (šeimos narių santykius; lyčių santykius; mokytojų ir mokinių santykius ir pan.); didžiausias vertybes ir svarbiausius pažiūrų aspektus (tradicijas; politiką; mokslą; religiją, rasių santykius ir pan.).

_____